

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu
Dyddiad:	9 Chwefror 2021
Pwnc:	Diweddariad ar y Strategaeth a'r Blaenoriaethau Archwilio Mewnol ar gyfer 2020-21
Pennaeth Gwasanaeth:	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 01248 752601 MarcJones@ynysmon.gov.uk
Awdur yr Adroddiad:	Marion Pryor Pennaeth Archwilio a Risg 01248 752611 MarionPryor@ynysmon.gov.uk
Natur a Rheswm dros Adrodd: Yn unol â 'Strategaeth Cyfarfodydd Pwyllgor' y Cyngor, mae'r adroddiad hwn yn cwrdd â gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, sy'n amlinellu'r dyletswyddau deddfwriaethol sydd i'w cyflawni gan bwyllgor archwilio'r Cyngor, yn benodol, i oruchwylio trefniadau archwilio mewnol yr awdurdod.	

Rhagarweiniad

1. O ganlyniad i'r pandemig presennol, mae'r Cyngor wedi gorfod blaenoriaethu ei adnoddau ac ymdrechion ei weithlu, felly mae cynnal 'busnes fel arfer' wedi bod yn anodd. Fodd bynnag, er bod hanner y tîm Archwilio Mewnol wedi cael ei adleoli o fewn y sefydliad tan ddiwedd Awst 2020, mae gwaith 'archwilio mewnol' wedi parhau ac wedi canolbwyntio ar y meysydd sydd â'r gwerth a'r risg fwyaf i'r sefydliad, gan ymateb i geisiadau am sicrwydd gan yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth a chynnal archwiliadau gorfodol o grantiau penodol.
2. Felly, rydym wedi darparu'r diweddariad byr hwn, sy'n adlewyrchu'r sefyllfa ar 27 Ionawr 2021, ar yr archwiliadau a gwblhawyd ers y diweddariad diwethaf ar 1 Rhagfyr 2020, llwyth gwaith cyfredol y gwasanaeth archwilio mewnol a'n blaenoriaethau ar gyfer y tymor byr i'r tymor canol.

Argymhelliad

3. Bod y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu yn nodi darpariaethau sicrwydd a blaenoriaethau'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol wrth symud ymlaen.

Y CYD-DESTUN CYFREDOL

- Mae angen bod yn hyblyg i sicrhau bod gwaith archwilio yn cwrdd ag anghenion y Cyngor yn yr amgylchedd risg a rheolaeth hwn sy'n newid yn barhaus.
- Felly, mae llwyth gwaith y tîm archwilio mewnol yn cael ei adolygu'n gyson, mewn ymgynghoriad agos â'r Rheolwr Risg ac Yswiriant a'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth.

GWAITH SICRWYDD A GWBLHAWYD ERS Y DIWEDDARIAD DIWETHAF

Maes Archwilio	Dyddiad yr Adroddiad Terfynol	Lefel Sicrwydd	Trychinebus	Mawr	Cymedrol
Grant Addysg Llywodraeth Leol – Dyfarniad Cyflog Athrawon – Cost dyfarniad cyflog Athrawon (heb gynnwys 6ed dosbarth) a Phwysau Ariannol yn gysylltiedig â Dyfarniad Cyflog Athrawon	27/11/20	Sylweddol	0	0	0
Grant Addysg Llywodraeth Leol – Grant Datblygu Disgyblion (GDD) - Mynediad	12/01/21 f1 22/01/21 f2	Rhesymol	0	0	0
Grant Addysg Llywodraeth Leol – Dysgu Proffesiynol i gefnogi a gwella ansawdd ein hathrawon	12/01/21	Sylweddol	0	0	0
Grant Addysg Llywodraeth Leol – Llesiant – Ymagwedd ysgol gyfan ar gyfer iechyd meddwl a llesiant emosiynol	12/01/21	Sylweddol	0	0	0
Taliadau – Cynnal Cyflenwyr	26/01/21	Cyfyngedig	0	5	5
Panel Rhiantu Corfforaethol	27/01/21	Rhesymol	0	2	3

- Yn unol â chais y Pwyllgor, mae adroddiadau llawn a'r cynlluniau gweithredu ar gyfer yr adroddiad 'Sicrwydd Cyfyngedig' wedi'u dosbarthu ar wahân i aelodau'r Pwyllgor a'r Aelod Portffolio perthnasol.
- Bydd y swyddog cyfrifol, y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151, yn bresennol yn y cyfarfod i ateb unrhyw gwestiynau fydd gennych.

GWAITH SY'N MYND RHAGDDO

- Mae nifer o archwiliadau'n mynd rhagddynt ar hyn o bryd a rhoddir blaenoriaeth i'w cwblhau erbyn diwedd y flwyddyn, gan barhau i fod yn hyblyg i ymateb i unrhyw waith sy'n codi ar fyr rybudd, ac unrhyw geisiadau gan yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth.
- Bydd y meysydd blaenoriaeth ar gyfer archwilio a nodwyd yn flaenrol yn cael eu dwyn ymlaen i'r Strategaeth Archwilio Mewnol ar gyfer 2021/22.

Maes Archwilio	Gwasanaeth	Rheswm Archwilio	Cam	Dyddiad Arfaethedig yr Adroddiad Terfynol
Sicrwydd Rheoli Argyfwng (Llinell gyntaf o sicrwydd)	Corfforaethol	Risg uchel – yn ymwneud â Covid 19; darpariaeth sicrwydd 2020/21	Treialu	Ebrill 2021
Adennill Dyledion y Cyngor	Adnoddau	Cais gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151	Sgopio a pharatoi	Ebrill 2021
Nodi Anfonebau Dyblyg ac Adennill Taliadau Dyblyg	Adnoddau	Cais gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151	Gwaith Maes	Ebrill 2021
Tai – Gosod Tai	Tai	Cais gan y Pwyllgor Gwaith	Sgopio a pharatoi	Ebrill 2021
Tai – Digartrefedd	Tai	Risg uchel – cysylltiedig â Covid 19; cais gan y Dirprwy Brif Weithredwr i roi blaenoriaeth i'r gwaith	Gwaith Maes	Ebrill 2021
Archwiliad TG	Corfforaethol	Risg uchel – cysylltiedig â Covid 19; darpariaeth sicrwydd 2020/21	Gwaith Maes	Ebrill 2021
Taliadau Gofal Arbennig i'r Gweithlu Gofal Cymdeithasol	Adnoddau	Cais gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151	Wedi cael ei roi o'r neilltu oherwydd bod y dyddiad talu wedi cael ei ymestyn	Mehafin 2021

10. Mae'r gwaith isod hefyd yn mynd rhagddo:

Menter Atal Twyll Genedlaethol

11. Mae'r ymarferiad a gynhelir bob dwy flynedd dan y Fenter Atal Twyll Genedlaethol wedi cychwyn. Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru yn awdurdodi'r ymarferion dan ei bwerau statudol yn Neddf Archwilio Gyhoeddus (Cymru) 2004.
12. Rydym wedi derbyn y set gyntaf o barau, a oedd yn ymwneud â pharu data ynghylch Gostyngiad Person Sengl y Dreth Gyngor a'r Gofrestr Etholwyr, er mwyn nodi pobl a allai fod yn hawlio'r rhyddhad pan fo'r Gofrestr Etholwyr yn awgrymu fod oedolion eraill yn byw yn yr eiddo a lle gallai'r rhyddhad gael ei hawlio'n anghyfreithlon. Mae adolygiad cychwynnol o'r parau wedi amlygu problem gydag ansawdd y data ac rydym yn ymchwilio hynny ar hyn o bryd.

13. Yn ogystal, rydym wedi gwneud gwaith gyda Cyswllt Môn ynghylch 'Bathodynnau Glas', lle mae'r parau yn awgrymu y gallai unigolion sydd â bathodyn fod wedi marw neu ble gallai trwydded fod yn cael ei dal mewn mwy nag un ardal awdurdod lleol.
14. Rydym yn disgwyl i'r Fenter Atal Twyll Genedlaethol ryddhau gweddill y parau ym mis Chwefror 2021.

Camau Gweithredu sy'n rhedeg yn hwyr

15. Mae gwaith yn mynd rhagddo i gynorthwyo gwasanaethau i weithredu'r holl gamau . Mae'r dangosfwrdd 4action yn [Atodiad 1](#) yn rhoi darlun o'r sefyllfa ar 27 Ionawr 2021.
16. Bu gwasanaethau yn gweithio'n galed i fynd i'r afael â'r 'Materion/Risgiau' sydd angen sylw, gan adael dim ond tair gweithred sy'n hwyr ar hyn o bryd, sy'n ymwneud â Chredyd Cynhwysol, talu rhent trwy archeb sefydlog a sicrhau bod adroddiadau eithriadau'r gyflogres yn cael eu gwirio yn annibynnol.

Cronfeydd Answyddogol Ysgolion

17. Nododd archwiliad mewnol diweddar o gronfeydd answyddogol ysgolion nad oedd gan ysgolion unrhyw ganllawiau cyfredol ynghylch gweithrediad a threfniadau priodol ar gyfer cronfa ysgol, ac o ganlyniad nid yw nifer o ysgolion wedi trefnu i archwilydd allanol archwilio eu cronfa (adroddwyd i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ar 1 Rhagfyr 2020).
18. Rydym wedi bod yn cynorthwyo'r Gwasanaeth Dysgu i ddatblygu canllawiau newydd a darparwyd dau ddigwyddiad hyfforddi ar gyfer penaethiaid a llywodraethwyr ynghylch eu cyfrifoldebau mewn perthynas â'r ffordd briodol o weithredu cronfa ysgol.
19. Yn ogystal, rydym wedi cynnig trefnu ac ariannu archwiliad annibynnol o gronfeydd os yw pennaeth yn cael trafferth penodi archwilydd, neu os nad yw'r gronfa wedi cael ei harchwilio ers nifer o flynyddoedd. Rydym yn gweithio gyda'r Gwasanaeth Dysgu i nodi statws y gronfa ym mhob ysgol ac rydym wedi rhoi cyngor i benaethiaid mewn perthynas ag ymholiadau penodol am weithrediad eu cronfeydd.

Ymchwiliadau

20. Er, a bod yn fanwl gywir, nad yw'n waith archwilio mewnol, oherwydd hyfforddiant a sgiliau'r tîm, mae'r gwasanaeth Adnoddau Dynol wedi gofyn i ni gynorthwyo gyda tri archwiliad, ac mae un ohonynt wedi dod i ben a'r ddau arall yn mynd rhagddo.

ATODIAD 1 – CAMAU SYDD AR EI HÔL HI (DANGOSFWRDD 4ACTION) AR 27 IONAWR 2021

Overdue Actions

Level	Count
Moderate	3

Total Outstanding Actions

Level	Count
Major	15
Moderate	35

Outstanding Issues/Risks by Assurance Rating

Rating	Count
Reasonable	37
Limited	13

Total Issues/Risks by status

Status	Count
Not Started	13
In Progress	15
Closed	3
Verified	37

Overdue Issues/Risks by Service

Analysis Code	Count
Tai / Housing	1
Adnoddau / Resources	2

All outstanding Issues/Risks by Service

Analysis Code	Count
Tai / Housing	1
Dysgu / Learning	16
Gwasanaethau Cymdeithasol / Social Services	3
Adnoddau / Resources	21
Busnes y Cyngor / Council Business	1
Uwch Dim Arweinyddu / Senior Leadership Team	1
Trawsnewid / Transformation	8

Outstanding Red Issues/Risks

0 of 0

Outstanding Amber Issues/Risks

ID	Summary
3975	Corporate Safeguarding 4 - Current monitoring of School DBS compliance by the Learning Service is ineffective.
3983	Cyber Security - While IT undertakes daily operational monitoring of network security, there is little high level, proactive monitoring to...
3997	Corporate Safeguarding 3 - The Council does not have an integrated Council-wide system to record and monitor compliance levels with Disclosure and...
3999	Cyber Security - Corporate scrutiny and reporting mechanisms for cybersecurity issues and risks are insufficient. This could result in the Council...

Outstanding Limited Assurance Reports

Analysis Code	Count
Primary Schools Themed Audit – Income Collection 171813	2
IT Resilience 192003	4
Leavers' Process 192014	3
Management of School Unofficial Funds 192012	4